

ው ሣ ኔ

1. የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 00008 በግንቦት 26 ቀን 1997 ዓ.ም. የሰጠው ውሣኔ እንደዚሁም የፌ/ክ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 41015 በየካቲት 13 ቀን 1998 ዓ.ም. የሰጠው ትዕዛዝ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመባቸው ስለሆኑ በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 348/1/ መሠረት ተሸረዋል።
2. አመልካች በፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ክርክር ውጭ እንዲሆን የተደረገው ያለአግባብ ስለሆነ ወደ ክርክር እንዲገባ ተደርጎ ጉዳዩ እንዲታይ ለፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ተመልሷል።
3. ግራ ቀኝ ወጭና ኪሣራ ይቻቻሉ።
4. መዝገቡ ተዘግቶ ወደ መ/ቤት ተመልሷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ነ/ዓ

የሰበር መ/ቁ. 24627

ሚያዝያ 30 ቀን 2000 ዓ.ም.

ዳኞች:- ዓብዱልቃድር መሐመድ
 መስፍን ዕቁበዮናስ
 ሂሩት መለስ
 ታፈሰ ይርጋ
 መድሕን ኪርስ

አመልካች:- ዶ/ር ቤተልሄም ታደሰ - ጠበቃ አሥራት አርአያ
ተጠሪ:- የኪራይ ቤቶች ኤጀንሲ - ነ/ፈጅ ሚካኤል ጌታቸው
 መዝገቡ ተመርመሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ይህ ክርክር የጀመረው በፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ሲሆን የአሁኗ አመልካች ከሣሽ ነበሩ። አመልካቿ በአሁኑ ተጠሪ ላይ በነሐሴ 23 ቀን 1995 ዓ.ም ጽፈው ባቀረቡት ክስ፣ ተጠሪው ከአባቴ በውርስ የተላለፈልኝን በወረዳ 4 ቀበሌ 50 የቤት ቁ. 683 የሚገኘውን ቤት ውጭ አገር ለትምህርት በሄድኩበት ወቅት በአደራ አስተላልፊነት ስመለስ ቤቱን ሊያስረክበኝ ፈቃደኛ አልሆነም ስለዚህ ተጠሪው ቤቱን እንዲያስረክብ ያለአግባብ ያገኘውን ጥቅም እንዲመልስ ሲሉ ዳኝነት ጠይቀዋል።

ተጠሪው /የሥር ተከሣሽ/ ቀርቦ በሰጠው መልስ የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያዎቹን ያቀረበ ሲሆን እነርሱም፣ በዚህ ጉዳይ ስልጣን ያለው ፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ ነው፣ ኤጀንሲው ከዚህ ቀደም በዚህ ጉዳይ ውሣኔ የሰጠ በመሆኑ በፍ/ቤት ድጋሚ ሊታይ አይገባም፣ ቤቱ ከ1967 ዓ.ም ጀምሮ በተጠሪ እጅ ስለሚገኝ ክሱ በይርጋ ቀሪ ይሆናል የሚሉ መቃወሚያዎች አቅርበዋል።

ፍ/ቤቱም መቃወሚያዎቹን መርምሮ ሐምሌ 6 ቀን 1996 ዓ.ም. በሰጠው ብይን፣ በዚህ ጉዳይ ፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ ሥራ አመራር ቦርድ

የመጨረሻ ውሳኔ የሰጠበት ጉዳይ ስለሆነ በሕግ ሥልጣን የተሰጠው አካል በክርክሩ ላይ የመጨረሻ ውሳኔ ከሰጠበት በኋላ በዚህ ጉዳይ ላይ 2ኛ ክስ የቀረበ ስለሆነ በሚል በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 244/2/ለ/፣5 እና በአ/ቁ/110/87 አንቀጽ 5/3 መሠረት ክሱን ውድቅ አድርጎታል።

የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት በሰጠው ብይን ቅር የተሠኙት የአሁኗ አመልካች ቅሬታቸውን በይግባኝ ለፌ/ከ/ፍ/ቤት ያሰሙ ቢሆንም ከፍ/ቤቱ የስር ፍ/ቤትን ብይን ምክንያቱን በመለወጥ በዚህ ጉዳይ ስልጣን ያለው የፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ በመሆኑ የስር ፍ/ቤት ስልጣን እንደሌለው አውቆ ክሱን በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 231/1/ለ መሠረት ውድቅ ሊያደርግ ይገባው ነበር ቢልም የስር ፍ/ቤትን ብይን ከውጤት አንፃር በሚል አጽንቶታል።

ይህም መዝገብ ለዚህ ችሎት የቀረበው የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤትም ሆነ የፌ/ከ/ፍ/ቤት የሰጡት ብይን መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ተፈጽሞበታል በሚል አመልካች ሚያዝያ 30 ቀን 1998 ዓ.ም የተፃፈ የሰበር ማመልከቻ በማቅረባቸው ነው። የሰበር አቤቱታው ፍሬ ነገር ሲጠቃለል፣ የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ክሱን በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 5 ድንጋጌ መሠረት በድጋሚ የቀረበ ነው ቢልም የቀድሞውን ውሳኔ የሰጠው ፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ እንደ ፍ/ቤት ሊቆጠር አይገባውም፤ በአ/ቁ/110/87 መሠረት ኤጀንሲው ባየው ጉዳይ በቀጥታ ለፍ/ቤት ክስ ማቅረብ አልተከለከለም በቀድሞው ጉዳይ የነበረው ጭብጥና ስረነገር ከዚህ ጉዳይ ጋር ተመሳሳይ አይደለም፤ በአዋጁ መሠረት ፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ በዚህ ጉዳይ ስልጣን የለውም፤ ፍ/ቤቶች ተመሳሳይ ጉዳዮችን የማየት ስልጣን አላቸው የሚል ነው።

ይህ የፌ/ጠ/ፍ/ቤት ሰበር ችሎትም የአመልካችን አቤቱታ ተመልክቶ የስር ፍ/ቤቶች ክርክሩ በፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ የሚታይ ነው በሚል የወሰኑት በአግባቡ መሆን አለመሆኑን ለማጣራት ተጠሪን አስቀርቦ ግራ ቀኙ የጽሁፍ መከራከሪያዎቻቸውን አቅርበዋል። እኛም የግራ ቀኙን መከራከሪያዎችና አግባብነት ያላቸውን ሕጎች አገናዝበን መዝገቡን መርምረናል። እንደተመረመረውም የፌ/ከ/ፍ/ቤት ፍ/ቤቶች በዚህ መዝገብ

የቀረበውን ክርክር የመዳኘት ስልጣን የላቸውም፤ ስልጣኑ ያለው ፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ ነው ለማለት መንደርደሪያ ያደረገው አ/ቁ/110/87ን ሲሆን የዚህ አዋጅ አንቀጽ 3/1/ን ጠቅሶ ከአዋጅ ውጭ የተወረሱ ንብረቶችን የባለቤትነት ሁኔታዎች እያጣሩ የመወሰን ስልጣን ለፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ የተሰጠ ስለሆነ ፍ/ቤቶች አከራክረው የመወሰን ስልጣን የላቸውም ሲል አትቷል። በመሠረቱ በአዋጁ ላይ በግልጽ እንደተደነገገው ኤጀንሲው በመመሪያ፣ በቀላጤ ወይም በቃል ትእዛዝ ከግለሰቦች ተወስደው በመንግሥት ቁጥጥር ስር የገቡ ንብረቶችን በተመለከተ የሚቀርቡ ክርክሮችን ብቻ የማየት ስልጣን እንዳለው መረዳት ይቻላል። በዚህ ጉዳይ ደግሞ አከራካሪው ንብረት በመመሪያ፣ በቀላጤ ወይም በቃል ትእዛዝ መወሰዱን የሚያመለክት ማስረጃም ሆነ የቀረበ ክርክር የለም። ይህ በሆነበት ሁኔታ አመልካች ለተጠሪው በአደራ የሠጠሁትን ቤት ሊመልስ ይገባል በሚል ያቀረቡት የዳኝነት ጥያቄ ስልጣኑ ያለው ፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ ነው ማለት፤ ኤጀንሲው በሌለው ስልጣን ዳኝነት ይስጥ የሚል እንደምታ ያለው በመሆኑ ተቀባይነት የሌለው ነው። በሌላ በኩል ደግሞ በዚህ መዝገብ ፍ/ቤት ስልጣን የለውም በሚል በተለየ አካሄድ የቀረበ መቃወሚያም ሆነ የሕግ ክርክር የለም፤ ፍ/ቤቶችን ይህን ጉዳይ አከራክሮ ከመወሰን የሚያግዳቸው የሕግ አግባብ አይኖርም። በአጠቃላይ የሥር ፍ/ቤቶች በዚህ መዝገብ የቀረበውን ክርክር አይቶ የመወሰን ስልጣን ያለው የፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ ነው ማለታቸው ተገቢ ሆኖ አልተገኘም። የፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ በዚህ ጉዳይ ስልጣን የለውም ከተባለ ደግሞ የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ጉዳዩ በኤጀንሲው ከዚህ ቀደም የተወሰነበት በመሆኑ ድጋሚ በፍ/ቤት ሊታይ አይችልም ማለቱም አላግባብ መሆኑን ተገንዝበናል። ምክንያቱም ኤጀንሲው በሌለው ስልጣን ውሳኔ ሰጥቶ ቢሆን እንኳ ውሳኔው በሕጉ አግባብ የተሰጠ ባለመሆኑ ተቀባይነት ሊያገኝ አይገባውም፤ ፍ/ቤቱም ውሳኔው እንዳልተሰጠ ቆጥሮ ጉዳዩን ሊያየውና ሊወስን ይገባው ነበር ብለናል።

ው ሣ ኔ

የሰ/መ/ቁ.24775

- 1/ የፌ/ክ/ፍ/ቤት በመ/ቁ.36910 በመጋቢት 15 ቀን 1998 ዓ.ም የሰጠው ፍርድ እና የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 33322 ሐምሌ 6 ቀን 1996 ዓ.ም የሰጠው ብይን መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የተፈፀመባቸው በመሆናቸው ተሸረዋል። ይፃፍ።
- 2/ የፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ በዚህ መዝገብ የቀረበውን ክርክር አይቶ የመወሰን ስልጣን የሌለው በመሆኑ ክርክሩ በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 5 መሠረት በድጋሚ ቀርቧል ሊባልም ሆነ ፍ/ቤቶች ስልጣን የላቸውም ለማለት ባለመቻሉ በግራ ቀኝ ክርክር የተነሱ ሌሎች መቃወሚያዎችን እና የፍሬ ነገር መከራከሪያዎችን መርምሮ የመሠለውን እንዲወስን ጉዳዩ በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 341 መሠረት ለፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ይመለስለት ብለን ወስነናል። ይፃፍ።
- 3/ ወጪና ኪሣራ ይቻቻሉ።
- 4/ መዝገቡ ተዘግቷል። ወደ መ/ቤት ይመለስ።
የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት ተ.ወ

ጥቅምት 21 ቀን 2000 ዓ.ም

ዳኞች:- አብዱልቃድር መሐመድ
ተገኔ ጌታነህ
መስፍን ዕቁበዮናስ
ተሻገር ገ/ስላሴ
ብርሃኑ አመነው

አመልካች- ማታዶር አዲስ ጎማ - ጠበቃ - አቶ ደረጀ ታፈሰ ወርቁ።

ተጠሪ:- ቢተው ረታ - ቀረቡ።

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፈርደናል።

ፍርድ

ተጠሪ በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በአመልካቹ ላይ ለተመሠረተው ክስ አመልካች መልስ ይዞ እንዲቀርብ ፍ/ቤቱ በያዘው ቀጠሮ አመልካች ቀርቦ መልስ ባለመስጠቱ ጉዳዩ በሌለበት እንዲታይ ታዟል። ፍ/ቤቱ ትዕዛዙን እንዲያሳሳት አመልካች ያቀረበውን ማመልከቻም ፍ/ቤቱ ባለመቀበሉ ይግባኝ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ቀርቦ ይግባኝ አያስቀርብም በመባሉ አመልካች ለዚህ ፍ/ቤት አቤቱታውን አቅርቧል።

አቤቱታው ለሰበር ችሎት ያስቀርባል ተብሎ ተጠሪ ክርክሩን ለመስማት ቢጠራም ባለመቅረቡ ጉዳዩ በሌለበት ቀጥሏል። በዚህም አመልካች መልስ ስጥ በተባለበት ዕለት ባለመቅረቡ ጉዳዩ በሌለበት እንዲታይ የመታዘዙን ተገቢ መሆን ያለመሆን መርምረናል።

የፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 233 አንድ ተከላሽ የመከላከያ መልሱን ፅሬ እንዲያቀርብ ታዘ መከላከያውን ለፍርድ ቤቱ ሳያቀርብ የቀረ ወይም ራሱ መከላከያ ሳይይዝ የቀረበ እንደሆነ ክርክሩ በሌለበት የሚሠማ መሆኑ በመጥሪያ ይገልፅላል ይላል። ከዚህ መገንዘብ የሚቻለው አንድ ተከላሽ በሌለበት ጉዳዩ እንዲታይ የሚታዘዘው መልስ እንዲያቀርብ በታዘዘበት ቀን ሲቀር ሣይሆን በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 241 መሠረት ክርክሩ ሊሠማ በተቀጠረበት ቀን ያልቀረበ